

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Václav Láska

Úvod ke článku p. A. Jemelky

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 42 (1913), No. 4, 500--501

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/123038>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1913

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

rovnoosá hyperbola Γ , jež prochází vrcholy a, b, c, d rovnoběžníka a jejíž asymptoty M, N půlí úhly os O a O' . Z těchto dat snadno odvodíme osu X a délku její $b\bar{r}$.

V případě obdélníka dostáváme zřejmě též výsledek. Když však možno rovnoběžníku tečen vepsati kružnici, pak patrně obě rotační plochy válcové dotýkají se téže plochy kulové a tudíž samy sebe ve dvou bodech, jichž průměty splývají se středem s . Průsečná pak křivka ploch válcových V a V' rozpadá se ve dvě kuželosečky, jichž průměty jsou úhlopříčky $\mathcal{A}$ a $\mathcal{A}'$ kosočtverce neb čtverce a hyperbola rovnoosá Γ rozpadá se v tyto kolmé úhlopříčky.

Rovnoosá hyperbola Γ je též geometrickým místem bodů, jimiž procházejí dvě orthogonálně se protínající kuželosečky řady. Neboť v některém bodě této f stanoví řada ta involuci paprskovou, jejíž jednotlivé páry jsou tečny k jednotlivým kuželosečkám. Samodružné pak paprsky této dávají tečny k oběma kuželosečkám řady bodem tím jdoucí. Jednou kuželosečkou řady té je též ta, jež má v f ohnisko a k té vedené tečny jsou samodružné paprsky pravoúhlé involuce paprskové, a ježto tyto musí s oněmi samodr. paprsky tvořit harmonickou čtveřinu, musí být ony tečny k oběma kuželosečkám bodem f jdoucím k sobě kolmy. Tudíž:

Rovnoosá hyperbola Γ je též geometrickým místem bodů, jimiž jdoucí kuželosečky vepsané do daného rovnoběžníka se orthogonálně protínají.

Úvod ke článku p. A. Jemelky.

Píše V. Láska.

Prací p. A. Jemelky zahajují uveřejňování výtahů z větších pojednání z oboru dějin věd mathematických v Čechách. Již dříve před odchodem na techniku ve Lvově jako asistent astronomického ústavu pilně sbíral jsem materiál, hodlaje ve volných chvílích napsati dějiny věd mathematických v Čechách. Po návratu do vlasti vrátil jsem se opět k tomuto thematu. Jsa však plně zaměstnán v jiných směrech, nemohl jsem se ovšem náležitě věnovati tak namáhavému a tolik času vyžadujícímu

shledávání materiálu, jenž měl býti zpracován. Proto rozhodl jsem se rozdělit jednotlivé kapitoly programu silám mladším.

Poněvadž však zpracování jednotlivých oddílů vyžaduje mnohem více času, než bývá po čas studií k dispozici, odhodlal jsem se k vydávání těchto krátkých přehledů, po nichž následovati budou v dozírné době obšírné monografie, uveřejňované na jiném místě.

Úkolem těchto orientačních článků jest jednak upozorniti na desiderata, jednak oznamovati, o čem již se pracuje. Dvojí prosbu dovoluji si při tom vysloviti; o doplňky, jež mohou býti oznamovány buď zde v časopise aneb mně přímo, a dále o přihlášky těch, kteří tímto směrem pracovati mohou a hodlají.

Při této příležitosti budiž mi dovoleno podotknouti, že vůdčím programem těchto monografií jest ukázati, v jakém poměru jest věda mathematická v Čechách pěstovaná k soudobému stavu vědy té v jiných zemích.

A tu již práce p. Jemelky ukazuje, že v době, kdy vzniklo na universitách německých rčení „*mathematicus non est collega*“, tedy v době, kdy pěstování matematiky bylo tam v největším úpadku, vykazuje se matematika v Čechách pracemi, relativně i absolutně vzato, velmi pěknými, a co hlavní jest, originálními.

O životě a činnosti matematika

P. Jak. Kresy S. J.

Píše A. Jemelka.

V encyklopedickém díle „*Mathem. Wörterbuch*“ v záhlaví o dějinách trigonometrie praví Klügel toto ¹⁾:

„Až dosud pojednávalo se o trigonometrii čistě geometricky. Asi druhou čtvrtí 18. století počíná se však nový oddíl jejích dějin tím, že se počala v době té spojovati s algebraickou analýsí. První zásluha v tom směru připisuje se obyčejně členu akademie petrohradské Bedř. Christ. Mayerovi, ale ještě dřívější nároky na ni zdá se, že má jesuita Jakub Kresa svým spisem „*Analysis speciosa trigonometriae sphaericae primo mobili, triangulis rectilineis . . . applicata* — Pragae 1720. 4“; ba